

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
Ert diarienumr: Ju2025/01117

ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: henrik.starfelt@regeringskansliet.se

Stockholm 4 september 2025

Remiss: Ökad insyn i politiska processer (SOU 2025:52)

FAR har erbjudits tillfälle att lämna synpunkter över Justitiedepartementets remiss av betänkandet *Stärkt insyn i politiska processer (SOU 2025:52)*, (Ju2025/01117).

Syftet med förslagen är att stärka allmänhetens insyn i politiska beslutsprocesser och finansiering av politiska partier. När det gäller insyn i politiska beslutsprocesser föreslår utredningen en ny lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut. Förslaget är att införa ett krav på registrering och rapportering för aktörer som bedriver påverkanskommunikation avseende statsråd, riksdagsledamöter och vissa tjänstemän. Det föreslås att Kammarkollegiet ska övervaka efterlevnaden av lagen och publicera information.

Vidare föreslås ett antal ändringar i lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier (insynslagen). Beloppsgränsen för förbudet mot anonyma bidrag tas bort. Bidrag som förmedlas av särskild insamlingsorganisation eller annan ska endast få tas emot om partiet får uppgift om ursprungliga givare. Det förtydligas att bidrag ska redovisas så långt det är möjligt. Redovisningsskyldigas ansvar att förhindra kringgåenden förtydligas. Redovisningsskyldigheten utvidgas från att omfatta intäkter till att även omfatta kostnader, tillgångar och skulder. När det gäller granskningen av partierna föreslås att ideella föreningar inom partier och sidoorganisationer till partier som inte är skyldiga att anlita en revisor, enligt stadgarna eller lag, ska vara skyldiga att utse en särskild granskare att granska deras redovisning enligt insynslagen. Vidare föreslås ändringar avseende Kammarkollegiets tillsyn.

FAR begränsar sina synpunkter till förslagen till ändringar av insynslagen. FAR vill med anledning av detta anföra följande.

FAR:s ställningstagande

FAR tillstyrker förslagen till ändringar i insynslagen med följande kommentarer.

Enligt nu gällande regler i insynslagen ska intäktsredovisningen granskas av en revisor om den som ska lämna redovisningen är skyldig att utse revisor enligt sina stadgar eller enligt revisionslagen (1999:1079). Granskningen ska avse om intäktsredovisningen har upprättats i enlighet med insynslagens bestämmelser och vara så ingående och omfattande som god revisionssed kräver.

Revisorn ska lämna ett skriftligt yttrande över granskningen, som ska fogas till intäktsredovisningen. Detta innebär att de ideella föreningar inom ett parti eller en sidoorganisation som inte redan omfattas av krav på att utse en revisor inte behöver anlita en revisor för att uppfylla sina skyldigheter enligt insynslagen.

Utredningens förslag är att utvidga kravet på granskning så att ideella föreningar inom partier och sidoorganisationer till partier som inte är skyldiga att anlita en revisor, enligt stadgarna eller enligt någon lag, ska vara skyldiga att utse en särskild granskare att granska deras redovisning enligt insynslagen. Nu gällande regler för granskningen föreslås oförändrade. Det innebär att granskningen av revisorer och särskilda granskare ska vara så ingående som god revisionssed kräver och att revisorn eller den särskilda granskaren ska lämna ett skriftligt yttrande över granskningen.

FAR vill i anledning av detta framföra följande. Innebörden av förslaget är att det kan finnas tre kategorier av granskare: auktoriserade eller godkända revisorer som är utsedda enligt lag eller stadgar, lekmannarevisorer utsedda enligt lag eller stadgar och eller särskild granskare utsedd enligt förslaget till 23 § andra stycket insynslagen.

Till skillnad från vad som gäller för auktoriserade eller godkända revisorer ställs inga krav på lekmannarevisorer eller särskilda granskares utbildning, kompetens eller oberoende. Det finns inte heller någon reglering om vad god revisionssed innebär för lekmannarevisorer eller enligt särskilda granskare, till skillnad från vad som gäller auktoriserade eller godkända revisorer. Insynslagens krav på att granskningen ska vara så ingående och omfattande som god revisionssed kräver framstår därför som vag för lekmannarevisorer och särskilda granskare. Det är svårt att fastställa vad god revisionssed innebär för dessa kategorier av granskare.

Såvitt gäller auktoriserade och godkända revisorer görs en åtskillnad mellan uppdrag som avser bestyrkande och uppdrag som avser rapportering av iakttagelser. Det framgår varken av den nu gällande insynslagen eller förslaget till ändring av insynslagen om det ska vara fråga om ett bestyrkande eller en rapportering av iakttagelser.

FAR anser att det i lagen bör tydliggöras vilken typ av granskning som ska utföras, det vill säga om det ska vara ett bestyrkande (och i så fall vilken grad av bestyrkande) eller rapportering av iakttagelser. I och med att granskningen kan utföras av såväl auktoriserade och godkända revisorer som lekmän är det önskvärt att den sker på ett så likvärdigt sätt som möjligt. FAR anser att utgångspunkten bör vara att det är fråga om rapportering av iakttagelser.

Det finns en standard, ISRS 4400 *Uppdrag att utföra granskning enligt särskild överenskommelse*, som tillämpas i revisionsbranschen vid denna typ av uppdrag. ISRS 4400 ger revisorn vägledning vid granskning enligt särskild överenskommelse. Den stora skillnaden mellan denna uppdragsform och bestyrkandeuppdrag är att revisorn kommer överens med uppdragsgivaren, innan uppdraget påbörjas, om vilka granskningsåtgärder som ska utföras. I denna uppdragsform råder alltså full transparens vad gäller granskningsåtgärderna, till skillnad från bestyrkandeuppdrag där revisorn själv bestämmer granskningsåtgärderna med hänsyn till väsentlighet och risk. En viktig utgångspunkt vid granskning

enligt ISRS 4400 är att revisorn inte bestyrker något, utan i stället bedömer användarna av rapporten själva de granskningsåtgärder och iakttagelser som revisorn rapporterat och drar sina egna slutsatser av revisorns arbete. Villkoren för uppdraget ska som utgångspunkt framgå av det så kallade uppdragsbrevet mellan uppdragsgivaren och revisorn.

Standarden kan inte tillämpas i sin helhet av lekmän. Det gäller bland annat yrkesetiska krav och krav på kvalitetskontroll. Standarden kan dock vara en utgångspunkt för att formulera kriterier för granskning och rapportering även för lekmän. En möjlig åtgärd är att Kammarkollegiet, som är tillsynsmyndighet, preciserar hur granskningen och rapporteringen ska ske med utgångspunkt i ISRS 4400. FAR står givetvis till förfogande för samtal om hur sådana kriterier kan utformas.

FAR

Claes Norberg
Redovisningsspecialist